

Sygn. akt I Ca 232/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 lipca 2013 r.

Sąd Okręgowy w Sieradzu Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący SSO Barbara Bojakowska

Sędziowie SSO Katarzyna Powalska

SSO Przemysław Majkowski

Protokolant sekretarz sądowy Elwira Kosieniak

po rozpoznaniu w dniu 3 lipca 2013 r. w Sieradzu

na rozprawie sprawy

z powództwa A. M. i D. M.

przeciwko D. B.

o ochronę naruszonego posiadania

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego w Piotrkowie Trybunalskim

z dnia 5 grudnia 2012 r. sygn. akt I C 576/12

- 1) zaskarżony wyrok w punkcie 1 zmienia w ten tylko sposób, że eliminuje z przywróconego posiadania działkę (...);
- 2) w pozostałym zakresie apelację oddala.

Sygn. akt I Ca 232/13

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Rejonowy w Piotrkowie Trybunalskim przywrócił powodom A. M. i D. M. utracone przez nich posiadanie pasa gruntu położonego w miejscowości U., gminie S. o szerokości od 1,5 metra do 2 metrów, biegnącego przez działki oznaczone w ewidencji gruntów numerami 127/1, 127/2 i 127/3 na długości 90 metrów, w ten sposób że nakazał pozwanemu D. B. usunięcie wszelkich naniesień znajdujących się na przedmiotowym pasie gruntu, przez pozwanego posadowionych. Sąd nakazał również pozwanemu wyrównanie przedmiotowego pasa gruntu oraz zakazał wszelkich naruszeń opisanego pasa gruntu w przyszłości. Sąd zasądził od pozwanego D. B. na rzecz powodów A. M. i D. M. solidarnie kwotę 200 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu.

Powyższe rozstrzygnięcie zapadło po następujących ustaleniach i wnioskach:

Pozwany D. B. jest właścicielem działek oznaczonych numerami ewidencyjnymi: 127/1, 127/2 i 127/3, które wcześniej należały do jego ojca, a przez które przebiega droga dojazdowa o długości 90 m i szerokości 1,5 – 2 m, łącząca ul. (...) z należącą od 10 lat do powodów nieruchomością położoną w U., gm. S., składającą się z działki oznaczonej w ewidencji

gruntów numerem 124/2. Do czasu powstania między stronami konfliktu, powodowie oraz inne osoby mieszkające w pobliżu mogli swobodnie korzystać z przejazdu o szerokości 3 - 3,5 metra. Jak ustalił Sąd Rejonowy, przejazd ten został przez powodów oraz A. P. utwardzony.

W dniu 13 kwietnia 2011 r. pozwany D. B. skierował do powódki pismo, w którym zabronił korzystania z części jego gruntu, do czego powodowie się nie zastosowali.

W świetle ustalonego stanu faktycznego, mając na uwadze treść art. 478 k.p.c., zgodnie z którym w sprawach o ochronę naruszonego posiadania sąd bada jedynie ostatni stan posiadania i fakt jego naruszenia, nie rozpoznając samego prawa ani dobrej wiary pozwanego - Sąd Rejonowy uznał, że w sprawie doszło do naruszenia przez pozwanego posiadania opisanego pasa gruntu stanowiącego przejazd. Zarówno bowiem strona powodowa, jak i inne osoby mieszkające w pobliżu od wielu lat, bez ograniczeń korzystały w zakresie przejazdu z przebiegającej częściowo przez grunt pozwanego drogi. Wykopanie zaś w jej miejscu rowu, a następnie zasypanie go z jednoczesnym pozostawieniem nierówności oraz posadzenie krzewów, uniemożliwia powodom korzystanie z przejazdu w takim zakresie jak uprzednio, pozwalając jedynie na przechodzenie.

Sąd pierwszej instancji dodał w tym względzie, iż toczące się aktualnie z udziałem stron niniejszego procesu postępowanie o stwierdzenie zasiedzenia w sposób ostateczny rozstrzygnie spór dotyczący własności. O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c.

Z takim rozstrzygnięciem nie zgodził się pozwany wnosząc apelację, którą zaskarżył wyrok w całości. Zaskarżonemu rozstrzygnięciu zarzucono:

1. błąd w ustaleniach faktycznych mający istotny wpływ na treść rozstrzygnięcia poprzez przyjęcie, iż powodowie posiadali – w rozumieniu art. 336 k.c. – pas gruntu położonego w miejscowości U., gminie S. o szerokości od 1,5 metrów do 2 metrów, biegnącego przez działki oznaczone w ewidencji gruntów numerami 127/1, 127/2 i 127/3 na długości 90 metrów,
2. gdyby jednak Sąd Okręgowy uznał, iż powodowie znajdowali się w posiadaniu przedmiotowego pasa gruntu – naruszenie prawa materialnego – art. 346 k.c. poprzez uwzględnienie roszczenia powodów o naruszenie posiadania w sytuacji, w której przedmiotowy pas gruntu znajdował się we współposiadaniu kilku osób (nie tylko powodów i pozwanego, jako właściciela, ale również Pani A. P. – na co zresztą wskazuje w uzasadnieniu wyroku Sąd Rejonowy), przy czym z oczywistych względów nie ma możliwości ustalenia zakresu współposiadania rzeczy,
3. naruszenie prawa procesowego mające istotny wpływ na wynik sprawy – art. 325 k.p.c. poprzez niezawarcie w sentencji wyroku jednoznacznego rozstrzygnięcia, co powoduje niewykonalność wyroku Sądu Rejonowego.

Przy takich zarzutach, skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa oraz zasądzenie od powodów solidarnie na rzecz pozwanego kosztów procesu za obie instancje w tym kosztów zastępstwa procesowego za postępowanie przed Sądem pierwszej instancji według norm przepisanych. Względnie apelujący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w Piotrkowie Trybunalskim do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia, w tym również o kosztach procesu za wszystkie instancje.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

apelacja zasługuje na uwzględnienie jedynie w części.

Trafnie Sąd Rejonowy powołał normę art. 478 k.p.c., stosownie do którego w sprawach o ochronę naruszonego posiadania sąd bada jedynie ostatni stan posiadania i fakt jego naruszenia, nie rozpoznając samego prawa ani dobrej wiary pozwanego.

Odnosząc się natomiast do pierwszego z podniesionych w apelacji zarzutów stwierdzić należy, że okoliczność posiadania przez powodów pasa gruntu przeprowadzonego przez należące do pozwanego działki o nr (...) została

zakwestionowana niezasadnie. Stosownie do treści art. 336 k.c., posiadaczem rzeczy jest zarówno ten, kto nią faktycznie włada jak właściciel (posiadacz samoistny), jak i ten, kto nią faktycznie włada jak użytkownik, zastawnik, najemca, dzierżawca lub mający inne prawo, z którym łączy się określone władztwo nad cudzą rzeczą (posiadacz zależny). Posiadanie jest określonym rodzajem władztwa nad rzeczą. Występuje przy równoczesnym istnieniu fizycznego elementu władania rzeczą, określanego jako *corpus possessionis*, oraz psychicznego elementu *animus rem sibi habendi*, rozumianego jako zamiar władania rzeczą dla siebie (por. J. Ignatowicz (w:) Kodeks cywilny. Komentarz, t. 1, red. J. Ignatowicz, Warszawa 1972, s. 768-769; A. Kunicki (w:) System..., s. 830; E. Skowrońska-Bocian (w:) Kodeks cywilny. Komentarz, red. K. Pietrzykowski, t. I, Warszawa 1999, s. 681)

W kontekście art. 336 k.c., posiadanie przez A. i D. M. przedmiotu sporu w zakresie jego usytuowania na obszarze działek o nr (...) - nie budzi wątpliwości. Po stronie powodowej, w odniesieniu do pasa gruntu biegnącego przez działki oznaczone w ewidencji gruntów numerami 127/1, 127/2 nastąpił bowiem dostrzegalny fakt fizycznego władania rzeczą, tj. korzystania w zakresie przejazdu i P., a także psychiczny czynnik zamiaru władania rzeczą dla siebie. Powodowie od wielu lat korzystali z opisanej części gruntu pozwanego, nie pytając go każdorazowo o zgodę, czemu zresztą pozwany się nie przeciwstawił. Dodać jednocześnie w tym względzie należy, że korzystanie powodów nie miało charakteru okazjonalnego, skoro oznaczało dostęp do miejsca ich zamieszkania. Nawet jednak gdyby tak było, to okazjonalne korzystanie przez powodów z części należącej do pozwanego nieruchomości za jego zgodą, w żadnym razie nie może przemawiać jedynie za przyjęciem używania w ramach *prekarium*. Sąd Najwyższy w wyroku z 3 czerwca 1966 r., III CR 108/66 (OSP iKA 1967, z. 10, poz. 234) stwierdził, że dla istnienia posiadania nie jest konieczne rzeczywiste korzystanie z rzeczy, lecz sama możliwość takiego korzystania. Skoro zatem dla posiadania wystarczy sama możliwość korzystania, to tym bardziej mówić można o posiadaniu w razie korzystania okazjonalnego, bez względu na jego częstotliwość.

Nie można zatem podzielić argumentu pozwanego o zaistnieniu błędu w ustaleniach faktycznych w tym zakresie, zwłaszcza, że Sąd Rejonowy oddalił wnioski dowodowe pozwanego w tym względzie, na co D. B. nie wnosił o wpisanie zastrzeżenia w trybie art. 162 k.p.c. To zaś powoduje brak możliwości skutecznego powoływania się na powyższe okoliczności w dalszym toku postępowania (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 września 2009 roku, IV CSK 185/09).

W ocenie Sądu Okręgowego, do zakresu przywróconego powodom posiadania nie może natomiast należeć odcinek drogi znajdujący się na stanowiącej własność pozwanego działce o numerze ewidencyjnym (...). Jak wynika z analizy mapy znajdującej się w aktach sprawy (k. 11), dostęp od ul. (...) do nieruchomości powodów o nr 124/2 nie jest uzależniony od konieczności przejazdu odcinkiem drogi prowadzącym przez działkę nr (...) - a jedynie przez działki (...). Tym samym pas gruntu położony na nieruchomości o nr 127/3, usytuowanej powyżej nieruchomości powodów, nie może stanowić przedmiotu posiadania A. i D. M. i z zebranego w sprawie materiału dowodowego nie wynika aby posiadanie miało miejsce na tym odcinku, zważywszy na jego cel (dostęp do miejsca zamieszkania).

Nie można podzielić także zarzutu apelacji dotyczącego naruszenia przez Sąd pierwszej instancji art. 346 k.c., zgodnie z którym roszczenie o ochronę posiadania nie przysługuje w stosunkach pomiędzy współposiadaczami tej samej rzeczy, jeżeli nie da się ustalić zakresu współposiadania. Co prawda, pas gruntu umożliwiający dostęp do nieruchomości powodów znajduje się we współposiadaniu kilku osób, w tym pozwanego będącego posiadaczem samoistnym oraz powodów – posiadaczy zależnych, to jednak nie zasadne jest przyjęcie, iż w niniejszej sprawie współposiadanie w swej istocie wyłącza ochronę posesoryjną.

Ze współposiadaniem mamy do czynienia wówczas, gdy kilka osób wykonuje wspólnie, jednolite co do charakteru, posiadanie jednej rzeczy. Z punktu widzenia ochrony posesoryjnej pomiędzy współposiadaczami rzeczy (art. 344 § 1 w zw. z art. 346 k.c.) istotne znaczenie ma podział współposiadania na takie, które może być wykonywane tylko przy zgodnym współposiadaniu przez współposiadaczy (np. współposiadanie gospodarstwa rolnego) oraz współposiadanie, które może być wykonywane niezależnie od innych (np. korzystanie ze wspólnej drogi, klatki schodowej). Roszczenie posesoryjne w stosunkach pomiędzy współposiadaczami tej samej rzeczy nie przysługuje, "jeżeli nie da się ustalić zakresu współposiadania", wyłącznie w wypadku współposiadania, które może być wykonywane tylko przy współdziałaniu współposiadaczy. W razie zatem naruszenia współposiadania, które może

być wykonywane bez potrzeby zgodnego współdziałania z pozostałymi współposiadaczami, roszczenie posesoryjne w stosunku do innych współposiadaczy przysługuje (Teresa A. Filipiak, komentarz do art. 346 k.c.).

W stosunkach pomiędzy stronami niniejszej sprawy ochrona posesoryjna nie może zatem zostać wyłączona z uwagi na współposiadanie rzeczy w warunkach braku możliwości ustalenia zakresu współposiadania, gdyż wykonywanie współposiadania odcinka drogi nie wymaga koniecznego, zgodnego współdziałania stron - możliwe jest przez każdego ze współposiadaczy niezależnie od pozostałych.

W ocenie Sądu Okręgowego, nie znajduje również swoich uzasadnionych podstaw zarzut naruszenia art. 325 k.p.c., gdyż rozstrzygnięcie Sądu Rejonowego zostało sformułowane w sposób jednoznaczny oraz na tyle precyzyjny, że nie nasuwa wątpliwości co do zakresu i przedmiotu przywróconego powodom posiadania (w granicach, w jakich uczynił to Sąd pierwszej instancji).

Z tych względów, na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. należało zmienić zaskarżony wyrok poprzez wykluczenie z przywróconego posiadania działki nr (...) i w pozostałym zakresie apelację jako pozbawioną podstaw w części wykraczającej ponad tę zmianę – na gruncie art. 385 k.p.c. oddalić.